

LEKTIONSTIPS 1:

Olika former av psykisk ohälsa

Du kan få kunskap om och förståelse för personer med psykisk ohälsa genom att utgå från olika case (beskrivningar av en person).

På följande blad finns fem case som beskriver människor med psykisk ohälsa.

Arbetsgång:

- Kom överens med din lärare om vilka case du ska arbeta med.
- Reflektera över frågorna som finns här nedanför. Tanken är inte att du ska hitta några rätta svar. I denna uppgift är det din uppfattning och dina reflektioner som är det viktigaste.

Frågor kring case:

1. Vad upplever och känner personerna i dessa case?
2. Vilka symtom uppfattar du att de olika personerna har?

Tanken är att du ska utgå från symtom som du kan känna igen redan nu, till exempel oro, ångest, nedstämdhet eller tvång.

CASE TILL LEKTIONSTIPS 1:

Case Jens

När Jens var lite mer än 8 år fick han en onaturlig rädsla för hundar. Rädslan började i samband med en händelse när hans lillasyster var ett halvår. Mamman och Jens var ute och körde systemen i barnvagn. Två stora hundar kom rusande emot dem. Mamman blev vettskrämd och försökte springa undan med barnvagnen. Jens blev stående ensam kvar när hundarna närmade sig. Ägaren lyckades dock kalla hundarna till sig innan de kom fram till Jens. Därefter har rädslan utvecklats alltmer. Jens har svårt att gå till skolan, kompisar eller fritidsaktiviteter. Det innebär att någon av föräldrarna måste skjutsa honom till olika ställen. Även hemma oroar sig Jens för att några hundar ska smita in i huset. Därför måste de alltid ha dörrarna låsta och fönstren stängda. Om några månader ska Jens börja högstadiet, men det blir svårare och svårare för honom att vara utanför hemmet. Mestadels sitter Jens inomhus och spelar datorspel.

Case Johanna

Johanna, som är 16 år gammal, började på samhällsprogrammet för lite mer än ett halvår sedan. Under hela sitt liv har Johanna varit blyg, men i grundskolan fungerade det ganska bra. Johanna känner sig utanför, alltmer otrygg och osäker på vad andra tycker om henne. Att stå i centrum ger henne nästan panik. Därför försöker hon låta bli att svara på några frågor. Hon får ofta yrsel och hjärtklappning av rädsla att göra bort sig. Bara tanken på att redovisa inför den nya klassen gör att hon får svårt att andas och en känsla av att svimma. Samtidigt har Johanna höga krav på sig själv och känner även förväntningar från sina föräldrar. Till sist orkar Johanna inte mer och vägrar gå till skolan.

Case Amira

Första året på gymnasiet förändrades Amira. Till skillnad från tidigare blir hon ofta irriterad och tycker det mesta är jobbigt. I jämförelse med de "snygga tjejerna" känner hon sig ful och fel. Amira försöker därför bli extra bra i skolan. Samtidigt får hon allt svårare för att koncentrera sig. Därför kan hon inte prestera så bra på proven. Det gör att hon känner sig hopplös och värdelös. Hemma får Amira allt oftare aggressionsutbrott och gråtattacker, utan någon egentlig anledning. Det leder till konflikter med både mamman och lillebror. Dessa ständiga bråk gör att Amira mår ännu sämre. Amira får svårt att sova, fastän hon ständigt är trött. Ibland förstår hon inte hur hon ska kunna ta sig upp ur sängen, men hon tvingar sig. Men en dag vägrar Amira gå upp och blir bara liggande. Då tar hennes mamma kontakt med vårdcentralen. Där får Amira tid hos en läkare.

Case Elsa

För ett halvår sedan blev Elsa (68 år) beviljad stöd från hemtjänsten. Hon har svårt att klara av vardagen i sitt hem. Hon vill inte stiga upp, inte klä sig och hon bryr sig inte om frukost. Ibland grubblar Elsa över att hennes son dog i en bilolycka vid 20 års ålder. Elsa uppfattar att det är hennes fel och får enorma skuld känslor och känner sig värdelös. Elsa klagar ofta på att hon inte ens kan gråta för att alla tårar har tagit slut. Under stora delar av sitt liv har Elsa levt ensam. Maken och Elsa skiljde sig när sonen bara var fem år gammal och hon har inte kontakt med några släktingar eller vänner. En gång i månaden har Elsa tid hos en psykiatrisjuksköterska på den psykiatriska öppenvårdsmottagningen. Sjuksköterskans uppgift är att kontrollera Elsas mediciner som psykiatern ordinerat.

Case Sture

Sture, som är 62 år, bor i en tvårumslägenhet. I samband med att hans mor dog för 10 år sedan blev han deprimerad. Därför kunde han inte arbeta. Sture var först sjukskriven under en tid. De senaste sex åren har han haft sjukersättning. Redan innan modern dog samlade Sture på olika saker, värdelösa mynt, tidningar och gamla broschyrer. Efter mammans död tilltog samlandet, framförallt samlar han på tidningar och gosedjur. Hans största nöje är att gå runt i secondhandbutiker och köpa olika saker. Lägenheten har blivit alltmer överfull. Allt ligger huller om buller. Eftersom Sture har svårt att hålla ordning i röran blandas gamla matrester med tidningar, räkningar och förpackningar. I vardagsrummet är golvet överfullt och i sovrummet har Sture tagit bort sängen för att få plats med alla saker.

LEKTIONSTIPS 2:

Det historiska Nobelpriset i psykiatri

Tänk er att det skulle ha funnits ett vetenskapligt pris i psykiatri, ungefär som ett Nobelpris. Ni ska nu få utse lämpliga pristagare. Ni får välja personer, upptäckter, uppfinningar eller förändringar under de senaste 2000 åren.

Uppgifter:

1. Välj ut en vetenskapsperson/läkare, en upptäckt, en uppfinning eller en förändring som har varit så bra för psykiskt sjuka personer att den hade varit värd ett Nobelpris.
2. Ni kan utgå från boken och försöka hitta ett par lämpliga pristagare. Tänk på att det inte behöver vara en person som blir pristagare. Det kan vara en upptäckt, en uppfinning eller en förändring.
3. Därefter kan ni söka mer information på webben om dessa personer, upptäckter, uppfinningar eller förändringar. Ju mer information ni har, desto lättare blir det att fatta ett bra beslut.
4. När ni bestämt er ska ni motivera varför denna vetenskapsperson, upptäckt, uppfinning eller förändring ska få Nobelpriset. Er motivering ska ges både skriftligt och muntligt.

Redovisning:

Uppgiften kan redovisas genom att ni i undervisningsgruppen:

- presenterar vetenskapspersonen, upptäckten, uppfinningen eller förändringen som fått ert Nobelpris
- motiverar ert val.